

Tárnok Balázs

Weimari menetrend

A weimari háromszög külügyminiszterei 2024. május 22-én Weimarban találkoztak, hogy az aktuális európai kihívásokról egyeztessenek – kiemelt figyelemmel az EU közös kül- és biztonságpolitikájára. Lengyelország, Németország és Franciaország elfogadta a weimari menetrendet a következő uniós intézményi ciklusra vonatkozóan, amelyben szorgalmazták, hogy az EU külpolitikájában érvényesüljön az „egy hangon való megszólalás és cselekvés”.

A weimari háromszöget (W3) 1991-ben hívta életre Lengyelország, Németország és Franciaország konzultációs fórumként. A 2010-es években a francia és a német külpolitika számára leértékelődött a Lengyelországgal folytatott együttműködés, a politikai elhidegülés következtében csökkent a konzultáció intenzitása, sőt több évig teljesen szüneteltek a külügyminiszteri találkozók is. Az orosz–ukrán háború és az átalakuló geopolitikai környezet azonban új életet lehelte a weimari hármak együttműködésébe,¹ és a csoport felértékelődése folytatódik.

Radosław Sikorski lengyel, Stéphane Séjourné francia és Annalena Baerbock német külügyminiszter május 22-i találkozójának az adott kiemelt aktualitást, hogy az EU tagállamai várhatóan júniusban megállapodnak a stratégiai menetrendről (*Strategic Agenda*), valamint az EU következő öt éves ciklusának vezető tisztségeinek betöltéséről a júniusi európai választásokat követően. A találkozó további célja volt, hogy megvitassák, milyen mértékben valósult meg a február 12-én La Celle-Saint-Cloud-ban elfogadott nyilatkozatuk.

A májusi találkozó napirendjén szerepelt Ukrajna és Moldova támogatása, a NATO-csúcsra való felkészülés, a transzatlanti, valamint az EU és Kína közötti kapcsolatok, a Közel-Kelet és Afrika helyzete, továbbá az aktuális európai kérdések, így különösen a közelgő EP-választás, az EU új intézményi ciklusa, az EU bővítési folyamata, valamint az EU új, 2024–2029-es stratégiai menetrendjének előkészítése.²

A felek közös nyilatkozatot is elfogadtak *Weimari menetrend (Weimar Agenda)* címmel (*Weimari menetrend egy erős, geopolitikai Európai Unióért*),³

¹ NAVRACSICS 2022.

² Meeting of Weimar Triangle Foreign Ministers 2024.

³ Foreign Affairs Ministers of France, Germany and Poland 2024.

amely meghatározza a W3-ak javaslatait a következő uniós intézményi ciklus vonatkozásában. Ahogy a stratégiai dokumentum címe is jelzi, a weimari hár-mak kifejezett célja, hogy az EU geopolitikai unióként határozza meg magát. A közös nyilatkozatban leszögezik: „az Európai Uniónak valódi geopolitikai szereplővé és biztonsági szolgáltatóvá kell válnia, amely képes reagálni a mai biztonsági kihívásokra, és megerősíteni a nemzetközi rendet.” A felek megerősítenék az EU biztonság- és védelempolitikáját, és hangsúlyozzák az erős európai pillér fontosságát a NATO-n belül.

A három külügyminiszter felszólalt a külföldi információs manipulációval és beavatkozással szemben, kifejezetten utalva a Tanács 2024. május 21-én elfogadott, a választási folyamatok külföldi beavatkozással szembeni védelméről szóló következtetéseire.⁴ A weimari háromszög külügyminiszterei egyetértettek abban, hogy a külföldi dezinformáció elleni weimari együttműködés kiváló példaként szolgálhat a jövőbeni uniós fellépések számára.⁵ A W3-ak hitet tettek továbbá Ukrajna és Moldova támogatása mellett, ideértve uniós csatlakozási törekvéseik, valamint biztonságuk támogatását. Franciaországot az utóbbi időben többen bírálták annak kapcsán, hogy többet beszél, mint amennyit ténylegesen nyújt a katonai segítség terén Ukrajnának.

A weimari menetrend másik nagy fókuszpontja az EU külső fellépésének koherenssé és hatékonyabbá tétele. Ennek érdekében a W3-ak az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviseelőjének szerepét szeretnék megerősíteni.

A külpolitika az EU-ban jelenleg tagállami hatáskör, tehát az EU egyhangúságot igényel a döntéshozatalban ezen a területen, ami korlátozhatja az EU gyors cselekvési képességét, ugyanakkor a tagállami szuverenitás fontos garanciája is. Az ennek kapcsán hivatkozott egyik politikai megoldás a minősített többségi szavazás kiterjesztése a külpolitikai kérdésekre, vagyis a tagállami vétó eltörlése a közös kül- és biztonságpolitika területén. Az ilyen rendszerre való áttérés azonban egyelőre nem tűnik reális forgatókönyvnek, hiszen a szerződések módosítását követelné meg, amelyhez szintén egyhangúság szükséges. Ezzel együtt a külügyi és biztonságpolitikai főképviseelő szerepének megerősítése elképzelhető a hatályos szerződési keretek között is.

A W3-ak szeretnék megvizsgálni annak lehetőségét, hogy hozzanak létre egy integrált EEAS (European External Action Service)/Európai Bizottság szankciós csapatot, amely az EU egyetlen kapcsolattartó pontjaként működne a szankciók ügyében, közös elemzést végezne a szankciók hatásairól és azok

⁴ Az Európai Unió Tanácsa 2024.

⁵ Meeting of Weimar Triangle Foreign Ministers 2024.

megkerüléséről, valamint szolgáltatóként működne a tagállamok számára, amikor listák vagy ágazati szankciók javasolásáról van szó. A három külügyminiszter javasolja továbbá, hogy hozzanak létre „weimari reflexiós folyamatot” a külkapcsolatok terén, amely hosszú távú reformokról szóló vitát indítana el, beleértve a döntéshozatal egyszerűsítését a közös kül- és biztonságpolitikán belül.

A weimari hármak ambiciózus terveket fogalmaztak meg a következő uniós intézményi ciklusra. Ezen javaslatok egy része programszerű, politikai célkitűzés a jövőre nézve, amelyeknek jelenleg nincs vagy rendkívül korlátozott a valós átültetési esélye. A közös menetrend azonban a weimari háromszög növekvő fontosságát jelzi az EU politikáinak koordinálásában, tekintve, hogy az EU legnagyobb gazdaságai – Franciaország és Németország – és Lengyelország mint közép-európai regionális hatalom között jött létre.

Franciaország és Németország viszonya az elmúlt néhány évben és különösen hónapban kiemelten viszontagságos volt, azonban egyes vélemények szerint Lengyelország harmadik szereplőként való jelenléte enyhítheti ezeket a feszültségeket, még inkább felértékelve a W3 jelentőségét.⁶

2024. május 29.

Felhasznált irodalom

- ALIPOUR, Nick – BOURGERY-GONSE, Théo (2024): “Broken” Franco-German Tandem Needs Tusk and Trump. *Euractiv*, 2024. március 15. Online: <https://euractiv.com/section/politics/news/broken-franco-german-tandem-needs-tusk-and-trump/>
- Az Európai Unió Tanácsa (2024): Demokratikus reziliencia: a Tanács következtetéseket hagyott jóvá a választási folyamatok külföldi beavatkozással szembeni védelméről. *Consilium*, 2024. május 21. Online: <https://consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2024/05/21/democratic-resilience-council-approves-conclusions-on-safeguarding-electoral-processes-from-foreign-interference/>
- Foreign Affairs Ministers of France, Germany and Poland (2024): A Weimar Agenda for a Strong, Geopolitical European Union (Weimar, 22 May 2024). *Ministry for Europe and Foreign Affairs*. Online: <https://diplomatie.gouv.fr/en/country-files/germany/the-weimar-triangle/article/a-weimar-agenda-for-a-strong-geopolitical-european-union-weimar-22-may-2024>
- Meeting of Weimar Triangle Foreign Ministers (2024). *Gov.pl*, 2024. május 22. Online: <https://gov.pl/web/diplomacy/meeting-of-weimar-triangle-foreign-ministers>
- NAVRACSICS Tibor (2022): Weimariak újratöltve. *Ludovika.hu*, 2022. február 10. Online: <https://ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2022/02/10/weimariak-ujratoltve/>

⁶ ALIPOUR – BOURGERY-GONSE 2024.